

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

IV. De Causa, Necessaria ad rerum Immobilium & Pretiosarum
Alienationem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62668](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62668)

eis *c. Clericus cit. & c. 1. eadem Rubr. in 6.* Ratio est; quòd, cùm homo à natura præditus sit libertate, eum ad aliquid determinatè faciendum vel omittendum adstringi, odiosum sit & grave: & propterea, ubi de Obligatione agitur, stricta interpretatio præferenda sit; ut de Obligatione promissionis & stipulationis ex *l. Quidquid 99. pr. ff. de V. O. de juramento autem partim ex c. Ad nostram 21. cit. ibi, Nos juramentum tuum benignè interpretari volentes, partim ex c. 15. Odis, generali Regula in 6. constat.*

Neque aliud postulat favor Religionis, considerandus in juramento; quia hic solummodo exigit; ut factum conformetur dicto, quod juramentò est confirmatum: non etiam; ut istius verba accipiantur latè, eoque inducta Obligatio ad plura &, quàm potest, multa extendatur; cùm juramenti, quò interpretatio benignior est, eò facilius & expeditius sit observantia & remotius periculum perjurii: quòd solum Religio, & in testimonium invocati Numinis reverentia exposcit, ut cum *cit. Suarez n. 9. advertit Pirrhing ad Rubric. de Jurejurando, n. 102.*

Neque obstat textus *c. Veritatis cit.* quia eò non fit extensio ultra proprium verborum sensum; cùm enim ex una, juramentum Fidelitatis præstitum Prælaro non sit sub nomine proprio, & quatenus est determinata hæc persona: sed sub nomine appellativo, & quatenus præditus est tali dignitate: ex altera verò parte cum persona dignitas non extinguatur, sed eà mortuà permaneat, & transeat ad illius successorem, *c. Quoniam 14. de Offic. delegat. mirum non est; quòd vi juramenti Fidelitas debeat etiam successori, quantumvis istius expressa mentio in illius formula facta non sit, Covarruv,*

in c. Quamvis 2. de Pactis in 6. p. 1. §. 5. n. 5. V. Tertiò & aliis relatis in c. Veritatis cit. Barbosa n. 5. & Gonzalez n. 4.

ARTICULUS IV.

De Causa necessaria ad rerum Immobiliùm & Pretiosarum Alienationem.

SUMMARIUM.

49. Immobiliæ alienandi causa quadruplex est.
50. Prima Necessitatis Ecclesiæ.
51. Secunda Utilitatis ejusdem.
52. Alienationem non damnosam esse, sufficere vult Glossa:
53. Melius negant ceteri DD.
54. Majorem Ecclesiæ utilitatem exigentes.
55. Explicatio majoris utilitatis:
56. Quæ debet esse evidens aut probata.
57. Tertia alienandi causa est Pretia.
58. Variis modis exercenda.
59. Quarta, Incommoditas rei alienata.
60. Utilitas includit causam Remunerationis,
61. Et, latius accepta, ceteras omnes.
62. Sine justa causa facta alienatio non valida est:
63. Non tamen ob solam prohibitionem Juris,
64. Multa prohibentis, quæ facta veniunt.
65. Ecclesiæ in solo pretio lapsa restituitur adversus alienationem:
66. Cujus valor exigit causam veram, non tantum existimatam.

49. **R**es etiam immobiles & pretiosæ, ad Ecclesias, Monasteria, aliâque similia loca pertinentes, licet omnino liberâ distractione in alios transferri prohibeantur, justâ tamen causâ exigente vel suadente, & adhibitâ solemnitate à SS. Canonibus præscriptâ, alienari in ipsos etiam laicos permittuntur.

50. Causæ legitimæ, ex quibus ejusmodi res alienari permittuntur, à RR. plerisque cum Glossâ in *Summam*, 12. q. 2. Panormit. in c. Nulli 5. hic n. 5. Redoano de Rebus Eccles. non alien. Rubric. 18. à n. 1. Covarruvia *Lib. 2. Var. cap. 17. n. 2.* & Nicol. Everardo JCT. & in Electorali nostrâ Universitate SS. Canonum celeberrimo & Primario Professore Vol. 2. *Consil. 19. num. 58.* referri solent quatuor: quarum

Prima est urgens Necessitas Ecclesiæ; quod hæc ære alienò, quò gravatur, liberari, nisi aliquâ ejusmodi re distractâ, vel creditori in solutionem datâ, non possit, *Auth. Scân. Hoc jus porre-ctum*, ibi, *Si debitum urget*, C. de SS. Eccles. § 10. q. 2. can. habenti & can. Placuit, 12. q. 2. cit. aut ei imminet ruina, vel damnum aliter inevitabile; vel patiatur defectum sacre suppellectilis, necessariae ad rem Divinam ritè decentèrque obeundam: ad quam parandam & ministros a-lendos fructus & proventus non sunt sufficientes, Sylvester *V. Alienatio*, q. 2. Redoanus *l. cit. n. 14.* & Donatus *Tom. 1. Prax. Regular. p. 2. tract. 14. q. 9. n. 2.* Ratio est; quia necessitas non subjacet legi, c. *Consilium 2. in fine*, de *Observatione jejuni*, imò ea ipsius vis est; ut non modò leges vincat, *l. Aliquando 5. ff. de Offic. Proconsul. § 1. l. 1. C. de Oper. libere*, sed canones etiam sibi subjicere soleat, c. *cit. § c. Licet 3. de Feriis*, & faciat licitum, quod de Jure aliàs licitum non est,

l. 1. C. de Patrib. qui fil. distr. & Reg. Quod non est 4. de R. 7.

Secunda est ejusdem evidens Utilitas, can. *Sine exceptione* ibi, *Quod non sit dubium*, *Ecclesia profuturum*, 12. q. 2. c. 1. in 6. & *Clement. 1. de Reb. Eccles. alien.* junctâ Glossâ *V. Necessitas aut Utilitas*, ubi has æquiparari, earumque alteram ad legitimam alienationem sufficere, advertit. Nec immeritò etiam Utilitas; cùm enim ob Ecclesiæ damnificationem potissimum Jure prohibita sit rerum Ecclesiasticarum alienatio, hanc permissam esse oportuit ob causam evidentis ipsius utilitatis; ne, quod in Ecclesiæ favorem & utilitatem salubriter est introductum, in ejus odium & incommodum retorqueretur, contra *l. Nulla Jura ratio 25. ff. l. Quod favore 6. C. de LL. & Reg. Quod ob gratiam 61. in 6.* Sed hinc

Dubium oritur, an, ut alienatio reputetur Ecclesiæ utilis, exigatur, ut fiat locupletior, sive ejus causa melior evadat, re immobili distractâ, quàm eâ retentâ. Hoc non exigi, sed sufficere, quòd illa Ecclesiæ non sit damnosa. exilimat Glossa in can. *Sine exceptione cit. V. Profuturum*, ubi *Ed ipsò*, inquit, *quòd non est facta pauperior, intelligitur locupletior*, *l. In pupillo 47. §. 1. ff. de Solut.* Idem suadere videtur Jus & ratio. Illud *Auth. Scân. Hoc Jus cit.* ubi rei Ecclesiæ immobilis alienatio sustinetur, *Si nihil factum sit ad damnum Divinae domus*. Ista verò, sive ratio; quia ex una, Justitia Commutativa exigit, ut in contractibus observe-tur æqualitas: & quod datur, valore & æstimatione adæquetur ei, quod est receptum; ideo enim non Rationis, ut Vir-tutes aliæ, sed Rei medium respicere, dicitur à S. Thoma 2. 2. q. 61. art. 2. ex altera verò parte, æqualitas desideratur in alienatione, quâ Ecclesia locupletior evadit; ut enim quis locupletior dicatur,

Et 3 bonis

bonis sive rebus ipsius aliquod incrementum accessisse debet, & cum ipso contractus rebus decessisse.

53. Verum, his non obstantibus, alienationem ex eo duntaxat; quod damnosa non sit, Ecclesie utilis & permittam non censeo, cum Bellamera, in *can. cit. n. 1. Geminiano ibid. n. 2. & Redoano Rubr. 19. n. 15. re. cl. docent Barbofa Jur. Eccles. Lib. 3. cap. 30. n. 13. & aliis DD. atque etiam Rotæ Decis. allegat. Donatus cit. q. 9. n. 8. & 11. propter satis claros textus utriusque Juris: Imperialis quidem *Novell. 120. cap. 9. V. Hoc autem*, ibi, *ut ex earum*, venditarum Ecclesie domorum, *pretio redditus meliores emat: Ecclesiastici verò, can. Sine exceptione cit.* cujus textu relatum Leonis Papæ Decretum est, *Ne quis Episcopus de rebus Ecclesie sue quicquam donare, vel commutare, vel vendere audeat, nisi aliquid horum faciat, ut meliora prospiciat.* Cui consonant *c. Cum Apostolica 7. V. Ne quis, c. Tua 8. de lris, qua à prelat. & c. Ad aures 7. hinc Rubr. ibi, Ad majorem Ecclesie utilitatem.* Quæ fortassis etiam ratio est, cur Episcopus, qui juris Ecclesiastici mancipium, non retentò Ecclesie patrocinio, manumitti desideravit, Ecclesie duplum, scilicet duos ejusdem meriti & peculii servos, præstare quondam debuerit, ex Decreto Concilii Tolet. IV. *can. Episcopus cit. q. 2. relatò.**

Neque contrarium persuadendi vim habet *Auth. & can. Hoc jus cit.* partim; quia constitutio illa Civilis interpretationem recipit à *cit. sanctionibus Canonis & ejusdem Juris Novell. cit.* alienationem permittentibus ex causa Utilitatis, non cujuscunque, sed Majoris: partim verò; quia *Auth. & can. cit.* agitur de Ecclesie domo alienanda ex causa non Utilitatis, sed Necessitatis, scilicet urgentis debiti, quod ex solis mobilibus solvi

non valebat. Quæ causa ad alienationem sola hoc ipso sufficit; quod Necessitatis & evidentis Utilitatis causa: acqui- parentur, & illarum alteram duntaxat intervenire, non utramque conjungi, sit necesse, *Clement. 1. ibi, Nisi Necessitas aut Utilitas exposcat, de Reb. Eccles. alien. ubi Glossa V. Necessitas & Redoanus Rubr. cit. n. 24.*

Multò minus urget ratio; quia à Justitia Commutativa intenta aequalitas in contractu etiam sic observari: & immobilia mobiliæque pretiosa justò pretio, sicut emi, sic & vendi aliòve modò alienari possunt; ut alienatio Ecclesie non solum nihil damni, sed multum, imò plus emolumentum afferat & utilitatis; sic enim justissima simul & utilissima alienatio foret, si v. g. prædium, ager, vinea &c. distraheretur; ut alia ejusmodi res immobilis melior, & plus utilitatis allatura, vel ab Ecclesia non procul distita, aut alius ejus prædiis aut fundis adlita, & propterea minori labore, incommodo, & sumptibus excolenda comparatur: vel, si antiqui & non conspicui operis calix, theca, lampas, vel aliud hujusmodi pretiosum mobile venderetur; ut ejus pretium in alia ejusmodi rei Divinae decente peragenda aptiora, vel splendida vestimenta impendatur, *Donatus l. cit.*

Porro, ut Utilitas alienationis causa sufficiens sit, evidenter debet apparere, & ex conjecturis prudentum judicio indubitatis, manifesta esse; istud enim importare videtur vox *Evidens*, quæ Innocentius IV. usus est *c. cit.* & relictis Apostolica, quæ super rerum Ecclesiasticarum alienationibus & concessionibus emanant; & cum de alienatione ob causam utilitatis faciendâ agitur, hæc munita esse solent clausulâ: *Si in evidentem utilitatem Ecclesie cesserit, vel cederet, vel cessuræ.*

cessuram esse, legitimè confiteri, venditionem, locationem, permutationem &c. ut ostendit Redoanus Rubr. cit. à n. 90. & latè declarat Corradus Prax. Dissens. Apost. lib. 9. à cap. 2.

Constare autem debet de ejusmodi utilitate pro statu præsentè, sive tempore alienationis, & in hanc præstiti consensûs, ut Barbosa cap. cit. n. 17. & legitimè, hoc est, non per solam alienantium assertionem, aut evidentis utilitatis mentionem factam in instrumento contractûs alienationis, c. 1. cit. in 6. sed per testes aliàsque legitimas probationes, ut Corradus cit. lib. 9. cap. 5. à n. 49. Donatus q. cit. n. 9. & ante utrumque laudatus maximi in Germania præsertim nostra Rominis J.G.T. cit. Consil. 19. n. 55. observant.

57. Tertia est Pietas, ob quam ad rei Ecclesiasticæ, aliàs prohibitam alienationem quatuor potissimum casibus deveniri posse, cum cit. Glossa in Summam & can. Aurum, V. In his tradit Redoanus Rubr. 20. n. 7. & Primò quidem pro redemptione captivorum; non etiam facilè malefactorum, patrata crimina carceribus & vinculis luentium, aut ad trirèmes damnatorum; quia istorum punicio iusta & conveniens est Reipublicæ, cujus interest delicta non remanere impunita, c. Ut fama 35. de Sent. excom. & l. Ita vulneratus 51. S. Eiusdem, ff. ad L. Aquil. cit. Covarruvias cap. 16. n. 9. & Molina Tract. 2. de J. & J. disp. 468. n. 2. & alii: sed

58. Fidelium, à Turcis aliisque Paganis, aut Hæreticis, in captivitate, aut à Catholico etiam dynasta carcere injustè detentorum, quibus mors, aut grande corporis & multò magis animæ, periculum timeatur; pro horum enim redemptione non solum res merè temporales, sed vasa etiam Sacra, aliæque res spiritualibus antecedenter annexæ oppignorari, & aliquan-

do distrahi utròque Jure permittuntur, §. Sacra 8. Instit. de Rerum divis. l. Sancimus 21. C. de SS. Eccles. Novell. 120. cap. 10. can. Sacrorum, can. Sicut & can. Aurum, q. cit. Secundò, pro necessitatibus pauperum; ne frigore aut fame pereant, l. Sancimus cit. ubi Imp. Non est, inquit, absurdum, animas hominum quibuscunque vasis præferri; cum, ut ait S. Ambrosius can. Aurum cit. relatus, Melius sit, ut serventur vasa viventium, quàm metallorum. Tertio, pro ædificando templo. Quarto, pro cæmeterii spatii laxandis ad Fidelium sepulturam, can. Aurum cit. junctâ Glossâ V. In his, quibus Donatus q. cit. n. 13. addit causam defendendæ adversus Paganos & Hæreticos Ecclesiæ, aut propagandæ Fidei Christianæ, arg. can. Si Episcopus &c. q. cit. à Bonacina de Contract. disp. 2. q. unic. p. 3. n. 1. & Pirrhing ad hanc Rubric. n. 25. approbatam, & Beatissimæ atque immortalis memoriæ INNOCENTII XI. P.M. in Sacrum, sive adversus Turcas, susceptum bellum, thesauros Ecclesiæ liberalissimè profundentis exemplò, luculentissimè confirmatam.

Quarta Ecclesiasticæ alienationis, & secundo locò relatæ Utilitati affinis causa est incommoditas, sive inutilitas rei v.g. domûs, vineæ, agri; quòd illius fabrica magnis impensis constet, & isti ab Ecclesiæ prædiis aut aliis fundis sint remoti, & non sine magno incommodo & sumptibus excoli, fructûsque colligi possint, vel ob soli infecunditatem aut exiguitatem parùm utilitatis afferant, aut Ecclesiæ sint damnosæ, can. Hoc jus cit. §. Item prædium, can. Non liceat, ibi, Nisi domos, quæ non modicâ impensâ sustentantur, can. Sine exceptione & can. Terrulas ibi, Ecclesiæ minus utiles & longè postas, 12. q. 2. cit. Ratio clara est; quia ejusmodi rerum alienatio redundat in evidentem Ecclesiæ

Ecclesie utilitatem, Molina *l. cit.* & Pirrhing *n. 25. cit. in fine* ad quam propterea, uti etiam proximè declarata Pietatis, ad Necessitatis causam potest, & ab aliquibus solet revocari.

60. Haftenus relatis casibus, sive Canonice alienationis causis supra laudatus Everardus *n. 52.* superaddit quintam, scilicet Remuneracionem beneficiorum & meritorum, sive obligationem ad antidora, expressam, *can. Si quos, can. Quicumque suffragio, 12. q. 2. c. Consensus 3. hic & c. Per tuas 5. de Donat.* Sed, ut ipse probè advertit, ista reducenda est ad causam Utilitatis; cum benemeritorum remuneracione ad liberalitatem in Ecclesiam exercendam alii invitentur: imò Necessitatis; cum ita effugiat notam ingratitude in beneficiarios: quos ut remuneremur, quodammodo urget obligatio Naturalis, *can. Quicumque cit. & l. Sed si lege 25. §. 11. ff. de Petit. heredit.*

61. DD. passim recepto legitimarum immobilium, & pretiosa mobilia alienandi casuum, sive casuum quaternario adversatur *Clement. 1.* duas duntaxat, scilicet Necessitatis & Utilitatis causas referens: aut etiam Glossa *in c. Nulli cit.* non nisi pro Utilitate Ecclesie vel Monasterii immobilium alienationem permittens; cum unica Utilitatis saltem latius acceptæ cæteras causas omnes complectatur; etsi enim strictè id solum, quod rem Ecclesie meliorem facit; in larga tamen significatione etiam, quod honestum piùmque aut necessarium est, vel Ecclesie damnum aut incommoditatem tollit, Utile vocatur, & à Jure reputatur, ut idem JCT. usperquam eruditè ostendit *cit. Consil. n. 57.*

62. Dubium nunc & controversia inter DD. est de alienationis rei Ecclesie immobilis vel mobilis pretiosæ, sine ulla e-

jusmodi causa, cum debitis tamen solemnitatibus celebratæ valore. Eam enim licet illicita sit, Jure tamen subsistere, cum Glossa *in can. Sine exceptione, V. Profecturum, 12. q. 2.* voluit Hostiensis in *Somma hic §. 3. in fine*, & Joan. de Lignano apud Panormit. *in c. 1. de in Integ. restit. n. 17.* eâ præcipuè moti ratione; quod ex unâ Ecclesia, cum ejusmodi alienatione læditur, in integrum sive eum statum, in quo antè contractum fuit, restituitur *c. 1. cit. & c. Auditis 3. eadem Rubr. ex altera verò parte, cum contractus nullus est, ejusmodi restitutioni locus non fit, l. In causa 16. pr. & §. Et generaliter 3. ff. de Minoribus &c.* cum enim talis casu Ecclesia habeat remedium Nullitatis Ordinarium, locus non est Extraordinario Restitutionis, secundum Regulam ab omnibus receptam, & omnino indubitam, testibus Sfortia Oddo *De Restit. in integ. p. 1. q. 17. n. 13.* & Rolando à Valle *Lib. 1. Consil. 59. n. 1.*

Sed meliùs, eam pro irrita nullaque cum *cit.* Panormit. habent Covarruvias *Lib. 2. Var. cap. 17. n. 2.* Redoanus *de Reb. Eccles. non alien. Rubr. 2. v. n. 34.* Molina *Tract. 2. de 7. & l. disp. 48. n. 15.* & Azor *p. 2. Instit. lib. 9. cap. 1. q. 1.* propter textum *cit. c. 1. in 6.* ubi Innocentius IV. alienationem non solemnem invalidam pronuntiat, ex ratione; quod evidens Necessitas, quare fieri deberet, vel Utilitas non subesse. Ei contentam Clemens V. rei Ecclesie immobilis locutiones ad vitam &c. *Nisi Necessitas aut Utilitas Monasterii exposcat, c. Ad Monasterium 1.* & Paulus II. nullius omnino roboris & momenti esse decernens super ejusmodi rebus initos contractus, præterquam in casibus Jure permisis, *Extravag. Ambitiose* hic.

Pro ratione Nullitatis ejusmodi alienationis *cit.* Redoanus & Azor cum Panormit.

Panormit, in c. Nulli cit. n. 7. reddunt ipsam Juris prohibitionem: ex qua actus contra eam gesti nullitatem generaliter argui volunt; quod Imperiali constitutione, l. Non dubium 5. C. de LL. & Canonica Regula 64. in 6. aperte sancitum sit, ut ea, quæ contra leges & SS. Canones sunt, non solum iniuriosa, sed etiam pro infectis habenda sint, textus est can. Imperiali, 25. q. 2.

64. Verum hæc ratio speciem majorem, quam vim habet; cum enim Prohibere & Irritare diversa sint, ex simplici actus prohibitionem ejus contra prohibitionem gesti nullitas legitime non inferitur; quia multa prohibentur, quæ si facta fuerint, obtinent robore firmitatem. Non minus clarus & Regularis textus est c. Ad apostolicam 16. de Regular. cui similia habentur c. Ex literis 2. in fine, de Matrim. contra interdict. & c. Unico de Voto in 6. sic enim Matrimonia clandestina Ecclesia non tantum prohibuit, sed semper detestata est, teste Tridentino Sess. 24. cap. 1. de Res. matrim. & tamen, ante hoc ejus decretum, clam inita conjugia irrita non fuerunt. Sic eadem Voto simplici obstrictis illicita, & tamen Voti Religione, aut ex alio impedimento solum impediente ortâ obligatione ius super habitâ, contracta subsistunt, c. Ex literis, c. Unico, cit. & c. Rursus 6. Qui Clerici & vovent. Sic res uni promissa aut vendita contra legis prohibitionem donari, & vendita tradi alteri valide potest, Suarez de LL. Lib. 4. cap. 30. Molina Traët. cit. disp. 88. & Sanchez Lib. 7. de Matrim. disp. 2. n. 10. textus, in contrarium allegatos, de lege sive Jure actui formam præscribente, aut decreto clausulâ seu verbis irritantibus munito, ac proinde intra simplicis prohibitionis terminos non manente explicantes; & momentes, ea, quæ contra Jus sunt, pro infectis sæpe ideo tantum habenda; quod

careant robore firmitatis, & ope Exceptionis, vel per sententiam judicis elidantur, aut rescindantur, juxta can. Vides 10. disp. 10. ibi, Quod contra leges accipitur, per leges dissolvi meretur.

Sed, ut ad propositam alienationem redeamus, ejus nullitas non rectè impugnatur ex c. 1. & c. Auditus cit. quia in integrum restitutionem, non casu omnis justæ causæ deficientis: sed quod, illâ ex justa causa factâ, notabilis lætio accidit in pretio, Ecclesiæ competere, cum cit. Covarruvia & Molina advertit Gonzalez in c. 1. cit. n. 14. tum enim contractum de Jure subsistere, patet arg. c. Cum dilecti 3. & c. Cum causa 6. de Empt. & Vendit. Canisius in c. 1. cit. n. 3. & ibi Gonzalez n. 14.

Eidem restitutioni in alienatione, ex causa legitima tantum existimata & Juris solemnitatibus observatis, factâ locum esse, cum cit. Covarruvia n. 2. & Molina n. 15. volunt Bonacina de Contract. disp. 30. q. 8. p. 4. n. 6. & Pirrhing l. cit. n. 35. in fine; quod credible non sit, alienationes bonâ fide, & modò à Jure præscripto factas, ab Ecclesia irritatas. Quæ sententia, etsi valde probabilis, æqua, & in praxi tuta sit; & præterea, cum Jure præscriptæ solemnitates sive alienationis forma observata est, legitimam causam non defuisse, præsumatur: casu tamen, quod causam legitimam tantum existimatum fuisse constat, alienationem, spectatò Juris rigore, pro nulla satis probabiliter habent Navarrus de Alienat. rer. Eccles. n. 9. & Palao Traët. 1. 1. disp. unica p. 15. §. 6. n. 2. quod absque legitima causa facta alienatio, cujusmodi ea, de qua agimus, revera est, à SS. Canonibus irrita absolute pronuntietur.

☉ (O) ☉

F f

ARTICULUS